

Nr 184.

Av herr **Erikson** i Uppsala m. fl., om anslag för utbildning av trädskötare.

Trädgårdsskötseln har länge haft och den kommer helt säkert att få ännu större betydelse för vårt land. Särskilt i de tider vi nu genomleva, då livsmedelsproduktionens höjande torde få anses vara en av de viktigaste frågorna, torde detta vara fallet. En gren av trädgårdsskötseln, som kanske alltför mycket fått stå tillbaka, men som under de senare åren dock mer och mer trängt sig fram, är fruktodlingen, vilken under den senare tiden gjort ett storartat uppsving. Förtjänsten av detta torde man närmast få tillskriva Sveriges Pomologiska förening och de i denna förenings tjänst verkande krafterna.

För att arbetet på detta område skall ostört kunna fortsätta och utvecklas, kräves emellertid, att staten kraftigare än hittills bidrager härtill. Organisationer finnas i hushållningssällskapen jämte den härovan nämnda Pomologiska föreningen, vilken står i ständig rapport med de förra. Det återstår alltså att med dessa organisationers hjälp utveckla fruktodlingen och anskaffa medel härtill. Förslag huru denna sak bör ordnas, återfinnes i en av Pomologiska föreningen verkställd utredning, som bifogas motionen.

Av denna utredning framgår, att en långt bättre utbildning av de i fruktodlareföreningarna anställda trädskötarne är nödvändig. För att åstadkomma detta har man tänkt sig särskilda för ändamålet på lämpliga platser anordnade kurser. I dessa kurser torde i genomsnitt kunna beräknas deltaga cirka 10 stycken från varje av de tjugu mera fruktodlande länen nämligen: Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Jönköpings,

Kronobergs, norra Kalmar, södra Kalmar, Gottlands, Blekinge, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Örebro, Värmlands, Västmanlands, Kopparbergs och Gävleborgs län, sammanlagt tvåhundra. Om då, enligt bifogade utredning, varje kursdeltagare kostar 106: — kronor, skulle dessa komma att draga en kostnad av 21,200: — kronor. Av denna summa torde hushållningssällskapen vara villiga att bestrida halva kostnaden, vadan av statsmedel skulle behöva utgå endast 10,600 kronor.

Visserligen ställes för närvarande mycket stora krav på statskassan, men man torde utan överdrift kunna säga, att anslag av dylik art äro väl använda pengar och skulle säkert verka mycket befruktande på detta område. I våra grannländer står man mycket långt framför oss i detta avseende, så t. ex. föreslås i Danmark för trädgårdsskötseln för år 1917—1918 följande budget:

De samvirkende danske Haveselskaber 8,400 kronor, Det Kgl. danske Haveselskab 8,800 kronor, Det jydsk Haveselskab 4,000 kronor, Statskonsulenten på Jylland 4,500: —, reseunderstöd till Havebrugskandidater och trädgårdsmästare 1,200 kronor, försöksstationerna för trädgårdsodling, ordinarie anslag 106,290 kronor med avdrag för beräknade inkomster av driften 57,000 kronor lika med 49,290 kronor, extraordinarie anslag av 12,600 kronor till anläggande av ett kylhus för försök med förvaring av frukt och slutligen 160,000 kronor till företag igångsatta av sällskap och föreningar för lantbruk och ekonomisk trädgårdsskötsel till växtodlingens främjande.

Även Norge har sin av staten väl understödda försöksverksamhet. Enligt Havedyrkningens Venners sista årsberättelse balanserade sällskapets räkenskaper med en inkomstsiffra av 22,417: — kronor och försöksverksamheten med 19,764: — kronor. För 1917 beräknas inkomster och utgifter till 32,050 kronor, varav i statsbidrag 24,900 kronor jämte 19,900 kronor till försöksverksamheten, som sagda sällskap bedrivèr.

På grund av det anförda får jag alltså hemställa,

att riksdagen ville besluta att bevilja ett årligt anslag av 10,600 kronor för bestridande av en bättre utbildning för trädskötare med villkor att de hushållningssällskap som sig därav vilja begagna anslå motsvarande summa samt att kurserna anordnas i överens-

stämmelse med av styrelsen för Pomologiska föreningen upprättat förslag.

Stockholm den 26 januari 1917.

J. Henry Erikson,
Uppsala.

Nils Johansson.

C. J. Johansson
i Uppmälby.

Aug. Lingström.

N. A:son Berg
i Munkfors.

Gustaf Olsson
i Ramsta.

Albert Mossberg.

K. A. Borg.

Christian Ericson.

Magnus Bengtsson.

Bilaga.

Sveriges Pomologiska Förenings styrelses förslag till ökad utbildning för fruktträdsskötarna.

Historik.

När den första fruktodlareföreningen bildades i Östergötland år 1901, hade man väl knappast väntat, att andra län så hastigt som skedde skulle följa exemplet. Redan 1908 fanns i landet 180 föreningar, 1911 294 och för närvarande uppgår antalet föreningar till 458 och däri anställda trädskötare till 505. Huru stort antalet föreningar och trädskötare är i respektive län, framgår av nedanstående tabell.

	Antalet föreningar			Antalet trädskötare	
	1908	1911	1916	1916	1916
Uppsala län	2	3	14	20	20
Stockholms län	—	—	10	10	10
Södermanlands län	37	58	71	78	78
Östergötlands »	46	48	68	73	73
Kronobergs »	—	1	2	7	7
Kalmar »	—	20	33	32	32
Gottlands »	10	20	33	31	31
Transport	95	150	231	251	251

		Transport	95	150	231	251
Blekinge	län	.....	27	26	22	25
Kristianstads	»	.....	4	8	10	10
Malmöhus	»	.....	28	34	35	36
Hallands	»	.....	5	16	20	23
Göteborgs & Bohus	län	.....	—	—	29	32
Älvsborgs	»	.....	—	14	28	28
Skaraborgs	»	.....	5	21	49	65
Örebro	»	.....	16	19	22	27
Västmanlands	»	.....	—	6	12	8
Summa			180	294	458	505

Det antal fruktträd, som dessa trädskötare äro sysselsatta med, torde bli mycket högt, när man betänker, att ensamt i Södermanlands län 43,341 träd skötas av fruktträdsskötarna, i Uppsala län omkring 15,000, i Skaraborgs län omkring 42,500 och i Östergötlands län, ensamt i ett distrikt av de tre, vari länet är uppdelat, icke mindre än 23,450 st. I Göteborgs och Bohuslän ha under år 1915 65,154 träd på ett eller annat sätt behandlats av därvarande trädskötare.

För enskild trädskötare varierar antalet träd som skötts från 140 till 2,236.

Trädskötarnas hittillsvarande utbildning och verksamhet.

Impulsen till bildandet av fruktodlareföreningar kom från Tyskland och efter tyskt mönster gick man tillväga även vid anställandet av fruktträdsskötare, som skulle ha hand om den direkta vården av fruktträden i föreningarna. Men givetvis kunde man icke i sin helhet draga nytta av alla de erfarenheter, som gjorts i Tyskland rörande trädskötarnes utbildning. Fruktodlingen ansågs icke spela på långt när samma roll i vårt land som i Tyskland, och vi hade icke på långt när samma resurser som Tyskland. Svårigheter av flera slag gjorde det för övrigt alldeles omöjligt att giva trädskötarna en så god utbildning, som den, de tyska »Baumwärter» erhålla. Utbildningen blev också i många avseenden otillfredsställande. I många fall fingo personer, som önskade bli trädskötare, endast genomgå en veckas vinterkurs i trädbeskärning, och genomgicks teoretiskt endast de mest elementära grunderna i beskärning, trädvård och insekters och svampsjukdomars bekämpande. Vidare samlades kanske trädskötarna höstetid för att under ett par dagar deltaga i fruktens nedplockning, sortering och packning. I vissa fall fingo de därjämte en svag inblick i ett par av de viktigaste metoderna för fruktens tillvaratagande genom konservering.

De anspråk man till en början ställde på trädskötarna voro heller icke stora. Deras arbete inskränkte sig till beskärning, den rent mekaniska rengöringen av äldre försummade träd, kalkbetrykning, senare besprutning, utplantering, omympning och fruktpackning.

På senare år ha i enstaka län utbildningen så tillvida utökats, som man in kallat redan utbildade trädskötare att ånyo bevista en eller annan kurs. I Malmö-

hus län har inrättats en fyra dagars planteringskurs på våren samt dessutom ett par dagars repetitionskurs. På ett par andra ställen ha liknande kurser anordnats. Detta senare må ju betraktas som ett framsteg, föranlett av nödvändigheten av ökad utbildning. Eljest kan sägas, att trädskötarnas utbildning icke är väsentligt bättre nu, än den var för 15 år sedan, och att den sålunda ej står i rimligt förhållande till fruktodlingens framåtskridande i landet.

Olägenheterna av den nuvarande, allt för otillräckliga utbildningen.

På grund av den nuvarande korta utbildningstiden är det otänkbart, att en person, som förut icke sysslat med fruktodling — och detta är vanligen fallet med dem, som utbildas till trädskötare — skall kunna inhämta sådan färdighet i hithörande arbeten, att han på egen hand äger förmåga utföra dem på ett tillfredsställande sätt. Han erhåller till följd härav icke det förtroende inom fruktodlareföreningen som kräves, han får, vilket samtliga konsulenter framhållit, icke tillräckligt med arbete, och särskilt som avlöningen är alldeles för knapp, vilket ock betonats från samma håll, blir förtjänsten så knapp och intresset så svagt, att han ofta efter ett års arbete slutar upp med sin verksamhet. Att trädskötarna ha för ringa sysselsättning och att detta ofta är orsaken till att de så snart upphöra med sitt arbete, framgår tydligt nog därav, att antalet träd, som skötas av enskild trädskötare, varierar från 140 till 2,236.

Det är helt naturligt, att det ständiga ombytet av trädskötare inverkar högst menligt på intresset för fruktodlareföreningarnas verksamhet, och det händer allt för ofta, att föreningar, som borde kunna uträtta mycket för fruktodlingens höjande, i regeln föra en fullkomligt betydelselös tillvaro eller t. o. m. rätt snart upplösas.

Mången har måhända just på grund av de nyss berörda missförhållandena velat underskatta frukträdsskötarnas betydelse. Men vad en väl utbildad stam av trädskötare kan uträtta till fruktodlingens befrämjande, framgår bäst av

Erfarenheterna från Tyskland.

För mer än 25 år sedan betraktades i de flesta fruktproducerande delar av Tyskland anställandet av yrkesbildade trädskötare såsom ett av de allra viktigaste framstegen i fruktodlingen. Redan då voro ock trädskötarna organiserade på ett ovanligt klokt sätt. Så finner man t. ex. redan då i Würtemberg s. k. Gemeindebaumwärter, »sockenträdskötare», som måste ansvara för allt som rör trädens vård under årets lopp. För kontrollering av dessa Gemeindebaumwärter anställes vid varje Oberamt (cirka 20 kommuner bilda tillsammans ett Oberamt) en »Oberamtsbaumwart», som har till uppgift att två gånger om året genomfara hela sitt distrikt och därvid kontrollera, att kommunernas trädskötare fullgjort sina skyldigheter, påpeka eventuella brister samt ge råd och upplysningar. Vid dessa inspektioner tillgår så, att kommunernas ombud, en Oberamtsbaumwart och vederbörande trädskötare tillsammans bese kommunernas alla frukträdsplanteringar.

Att man i Tyskland fäster stor vikt vid trädskötarnas utbildning framgår därav, att man t. ex. i Oberhessen redan för mer än 15 år sedan hade fastställt träd-

skötarnas utbildning till 10 veckor, nämligen 7 veckor på våren i febr.—mars, 2 veckor på sommaren och 1 vecka på hösten. Arbetstiden var då 7 timmars praktiskt arbete och demonstrationer om dagen och sammanlagt 125 timmars teoretisk undervisning under hela utbildningstiden.

Redan år 1895 funnos icke mindre än 1,123 Gemeindebaumwärter och 31 Oberamtsbaumwärter.

Sedan flera år tillbaka är trädskötarnas utbildning på de flesta ställen i Tyskland ungefär enahanda. Sålunda är utbildningen åtminstone i Oberhessen, Regierungsbezirk Cassel, i Bayern och i Sachsen omkring 10 veckor.

I regeln måste trädskötarna dessutom året efter utbildningen genomgå en sex dagars repetitionskurs med förhör.

I en redogörelse för 1909 över trädskötareinstitutionens organisation i Bayern framhåller därvarande statskonsulent i fruktodling Landesoeconomierat Rebholz, att en 6—8 veckors utbildning är alldeles för kort och betonar särskilt, att utbildningen för trädskötarna borde pågå minst 12 veckor: 8 veckor på våren och 4 veckor på sommaren resp. hösten. Denna utbildningstid erhålla trädskötarna i provinsen Sachsen alltsedan 1909. Och Huber, Oberzwehren, påpekar, att utbildningen borde utsträckas ända till 15 veckor förutom omtalade repetitionskurs.

Förslag till ökad utbildning.

Upprepade gånger har från skilda håll framförts det önskemål, att de svenska trädskötarna erhöles en längre och mera planmässigt ordnad utbildning än hittills varit möjligt. Styrelsen har till fullo uppskattat betydelsen av sådana krav och sökt uppgöra en plan för utvidgad utbildning.

För att erhålla en ledning vid sitt arbete har styrelsen till landets trädgårdskonsulenter utsänt ett förslag till sådan utbildning, i huvudsak överensstämmande med det här meddelade, och har utlåtande över det preliminära förslaget begärts. Samtliga konsulenter ha uttalat som sin övertygelse, att den nuvarande utbildningen är otillräcklig, och jämväl ha de allra flesta med enstaka detaljanmärkingar ansett det här framlagda förslaget lämpligt.

Om ock icke utbildningen kan göras lika grundlig för de svenska trädskötarna som för de tyska, så anser dock styrelsen det vara alldeles nödvändigt, att utbildningstiden fastställles till minst 20 dagar första året och 6 dagars repetitionskurs andra året (tredjedelen av tyskarnas), fördelade sålunda:

Första året.

- 12 dagars vinterkurs i februari,
- 4 dagars vårkurs i april eller maj,
- 4 dagars höstkurs.

Andra året.

- 6 dagars repetitionskurs.

Vinterkursen.

a) Praktiskt arbete.

Beskärning av nyplanterade träd	1 dag
Beskärning av träd åren närmast efter planteringen ...	2 »
Beskärning av mera försigkomna träd	3 »
Gallring och rensning av äldre träd	1 »
Föryngring av äldre träd (och omympning)	1 »
Övningar med ympning och omförädling	1 »
Skötsel av spaljéträd (praktiska övningar)	1 »
Beredning av besprutningsvätskor och besprutningsövningar	1 »
Vinterbehandling av bärbuskar	1 »
	<hr/>
	Summa 12 dagar

b) Teoretiskt genomgås:

1. Frukträdsbeskärning	
a) allmänna grunder	
b) fruktvedsbeskärning	
c) gallring	tillsammans 3 timmar
2. Spaljéträdskötsel.....	2 »
3. Arbeten vid frukträdgårdens anläggning	2 »
4. Jordens bearbetning och gödning	3 »
5. Underkulturer och mellankulturer i fruktodlingar	1 »
6. Åtgärder för försummade trädgårdars återställande	1 »
7. Ympning och omförädling	1 »
8. Frukträdens sjukdomar och skadeinsekter	4 »
9. Bekämpningsmedlens tillagning	1 »
10. Bärödling.....	1 »
	<hr/>
	Summa 19 timmar

Vårkursen.

A) Praktiskt arbete.

Utstakning, plantering av frukträd och bärbuskar, uppbindning och vård av träd, häckplantering och anordning av vindskydd	1 1/2 dag
Omympning	1 »
Besprutning och demonstration av skadeinsekter och sjukdomar	1/2 »
Köksväxtodling	1 »
	<hr/>
	Summa 4 dagar

B) Teoretiskt genomgås:

Ovannämnda arbeten under 6 timmar, repetition och förhör av vid vinterkursen genomgångna ämnen under 2 timmar.

Höstkursen.

a) Praktiskt arbete.

Skördetaxering, fruktens skördande, sortering, förpackning och tillvaratagande ..... 4 dagar

b) Teoretiskt genomgås:

Sortkänedom, inklusive påvisandet av de olägenheter, som vållas av oriktigt sortval, fruktens skördande, förpackning, förvaring, försäljning och tillvaratagande ..... cirka 4 timmar

Kursdeltagare.

Det antal trädkötare, som mottagas i varje kurs, bör bero dels på tillgängligt övningsmateriel, dels på antalet lärare. I de praktiska övningarna böra högst 8 kursdeltagare ledas av varje instruktör. I de fall, då dessa kurser anordnas vid trädgårdsskolor, bör den trädgårdskonsulent, vars distrikt kursdeltagarna tillhöra, biträda som instruktör.

Den, som under ett år genomgått en vinter- och en vårkurs, bör nästa år inkallas till repetitionskurs om minst 6 dagar. Lämpligast torde understundom vara, att — med hänsyn till lärarekrafter etc. — repetitions- och nyutbildningskurser sammanslås, varigenom undervisningen kan underlättas.

Utöver denna grundläggande utbildning böra på fruktodlareföreningarnas bekostnad trädkötarna om möjligt årligen samlas till repetitionsövningar under 1—2 dagar, varvid frågor rörande deras verksamhet i föreningarnas tjänst behandlas.

Trädkötare måste efter genomgången andra kurs godkännas av kursledaren för att av hushållningssällskapet erkännas som trädkötare.

Efter första gångens deltagande i vinterkurs skall deltagare av kursledare erhålla intyg om lämplighet för fortsatt utbildning.

Trädkötare får ej delta i vårkurs med mindre än att han under samma år deltagit i vinterkurs.

Styrelsen har till fullo insett svårigheterna av att redan nu få den här föreslagna utbildningen genomförd i alla län, och ehuru väl förslaget endast upptager det *minimum*, som ansetts oundgängligt nödvändigt, torde man ändå inom en del län av omständigheterna tvingas att reducera utbildningstiden något. Styrelsen anser, att där utbildningstiden *måste* minskas, såsom t. ex. i länen norr om Kolmården, detta då bör ske genom indragning av vårkursen, varvid de vid densamma upptagna undervisningsämnena böra fördelas på vinter- och höstkursen.

Trädkötarnas ekonomi.

Styrelsen anser det vara önskvärt, att trädkötare erhålla ersättning från hushållningssällskapet i form av fri resa, jämte lämpligt dagtraktamente, då kon-

sulenten för instruerande av trädskötaren besöker flera eller färre sådana trädgårdar, där trädskötarna sedan skola utföra arbetet, eller i sådana trädgårdar, där konsulenten avser att materialet är särskilt lämpligt för demonstration i vissa arbetens utförande, i vilka fall konsulenten bör äga rätt tillkalla trädskötaren.

Platser för kursers hållande i olika delar av landet och kostnader för utbildningen.

Styrelsen är övertygad om, att det viktigaste för kursernas hållande och för att föreslagen utbildning skall kunna realiseras är dels att lämpliga platser på närmast möjliga håll kunna disponeras, dels att kostnaderna för utbildningen bli för hushållningssällskapen så litet betungande som möjligt.

Till ledning meddelas nedanstående uppgifter från trädgårdskonsulenterna i resp. län rörande lämpliga platser för kursers hållande och omkostnader för resor och uppehälle.

Stockholms län. Hittillsvarande plats för utbildningen är vid Gustavsbergs Porslinsfabrik i Stockholms skärgård. Genomsnittliga reskostnaden är kr. 6:— pr kurs. Bostad och kost per dag och person översteg sistlidna år 3 kronor. Detta ställe anses särdeles lämpligt för vinter- och vårkurs, enär det i de många småträdgårdarna finnes lämpligt övningsmaterial för trädbeskrifning etc. För höstkurs anordnande torde däremot en större trädgård i Mälardalen vara lämpligare.

I *Uppsala län* är den enda lämpliga platsen vid Österby Bruk, Dannemora, där det finns 1,500 träd i 1—15 årsåldern. Genomsnittskostnaden är ungefär Kr. 7:— och kost och logi per man och dag går till 3:— å 3:50.

Södermanlands län. Lämpligaste platsen är Gripsholm, dit resan kostar i genomsnitt 6:— kr. och kost och logi 4 kr. per dag.

Östergötlands län. Den enda plats, som i alla avseende anses lämplig, är Adelsnäs Trädgårdsskola, Åtvidaberg. Resorna variera här i länet på grund av länets längsträckthet mellan 4—20 kr. och uppehållet går i genomsnitt till kr. 2:50 per man och dag.

Jönköpings län. Föreslås följande platser: Huskvarna, Nässjö, Värnamo. Kost och logi uppgivas kosta 5 å 7 kr. pr dag. Resekostnaderna anses bli låga.

Kronobergs län. Någon egentlig plats för kursers hållande kan icke bestämt uppgivas, men torde det icke vara svårt att erhålla sådan i visst fruktodlingsdistrikt.

Norra Kalmar län. Föreslagna platser äro: Nygårds egendom, Gamleby; Odensviholms egendom, Odensviholm; Hjorteds egendom, Hjorted; Ankarsrums säteri, Ankarsrum; Skedshults gästgivargård, Nelhammar.

Reskostnaden per trädskötare blir enligt uppgift ungefär 12 kr. per man. Kost och logi beräknas till 3 kr. per man och dag.

I *Södra Kalmar län* kunna kurser anordnas i Elsabo Trädgård, Berga, och Ekerums Trädgård, Högsrum. Medelkostnaden för resorna till och ifrån resp. trädgårdar är omkring 10 kr. Kostnaden för kost och logi är kr. 3:— å 3:50 per person och dag.

Gotlands län. Hushållningssällskapet anslår årligen 200 kr. till utbildning av trädskötare. Kurserna hållas i sällskapets egen trädgård. Då det visat sig vara svårt att få lämpliga personer till trädskötare, få fruktodlarna hjälpa sig själva. För

detta ändamål anordnar konsulenten kurser för fruktodlarna ute i fruktodlareföreningarna.

Blekinge län. I Blekinge län anses icke finnas lämplig plats för trädskötarens utbildning, utan torde trädskötare härifrån bäst kunna utbildas vid Alnarp i Skåne.

Malmöhus län. Alla kurser ha hittills hållits vid Vrams Gunnarstorp, den för ändamålet lämpligaste platsen. Reskostnaden varierar högst betydligt, men torde i genomsnitt belöpa sig till 6—7 kr. Kostnaden för kost och logi uppgår till 2 kr. per dygn.

Hallands län. Kurser hållas lämpligast vid större trädgårdar i Varbergstrakten, t. ex. Göingegården. Reskostnaden högst 8 kr. Kost och logi i Varberg kr 3:50 per dag.

Göteborgs och Bohus län. Yngeredsfors trädgård, Mölndal och Vendelsbergs Folkhögskola, Mölnlycke, äro de platser, där kurser med fördel kunnat anordnas. Ungefärliga reskostnaden c:a 6 kr. Kost och logi 3 kr. per man och dag.

I *Älvsborgs län*, pläga kurser anordnas vid Repelycke, Rånnum, och Grävsnäs slottsträdgård, Grävsnäs. Ungefärliga reskostnaden beräknas till högst 10 kr. per deltagare och kost och logi till kr. 3:— å 3:50 per man och dygn.

Skaraborgs län. Mariestad särdeles lämplig på grund av dess stora antal koloni- och egnahemsträdgårdar och emedan det finns träd i alla åldrar. Reskostnad i genomsnitt 5 kr. per gång. Kost och logi kr. 2:50 per man och dag.

Örebro län. Följande trädgårdar anses lämpliga: Hjälmarsbergs gård, Örebro; Sickelsjö gård, Arboga; Latorps gård, Latorps bruk och Nynäs gård, Kvismaren. Genomsnittliga reskostnaden torde uppgå till c:a 7 kr. samt kost och logi till omkring 2 kr. per dag.

Värmlands län. Svårt att i Värmland finna trädgårdar, som lämpa sig för kursers hållande. Utbildningen av trädskötare har skett vid Hospitalsträdgården, Kristinehamn. Från längst bort belägna orter kostar resan c:a 15 kr. fram och åter. Kost och logi i Kristinehamn belöper sig till c:a 5 kr. per dag.

Västmanlands län. Några särskilda kostnader för trädskötarnas utbildning kan ej uppgivas. De få deltaga i den fruktodlingskurs, som årligen anordnas vid Stensborg, Västerås, av dir. Frans Johansson, och sedan få resp. länsträdgårdsmästare vidare utbilda dem på så sätt att de få deltaga i arbetet hos föreningsmedlemmar för att sedan på egen hand fortsätta arbetet, därest de anses lämpliga.

Kopparbergs län. Hedemora och Rättvik torde vara de lämpligaste platserna. Den ungefärliga reskostnaden beräknas till högst 5 kr. per man, och kostnaden för mat och logi 3:75 högst 4 kr. per man och dag.

Gävleborgs län. Såsom lämpliga platser föreslås Vesterbergs Lantmannaskola, Storvik; Bollnäs Lantmannaskola, Bollnäs; Forssa Folkhögskola, Forssa. Reskostnaden kan ej uppgivas, mat och logi torde kunna beräknas till ungefär 3—4 kr. per man och dag.

Som synes variera icke kostnaderna något vidare. Om man beräknar att varje resa (fram och åter) kostar 7 kr., skulle reskostnaden till 4 kurser bli 28 kr. Kostnaden för kost och logi, den tid alla kurserna pågå eller (med repetitionskurs) 26 dagar å 3 kr. pr dag, skulle då bli 78 kr.

Sålunda får man beräkna, att varje trädskötare kostar i utbildning c:a 106 kr., en summa som icke bör anses hög, när man betänker, att den föreslagna ut-

bildningen ökats med det dubbla mot den nuvarande. Vidare bör man betänka, att det antal trädskötare, som årligen utbildas, icke är så stort, att kostnaderna vartenda år skulle bli lika stora.

Enligt erhållna uppgifter för de senaste 3 åren ha följande antal trädskötare i genomsnitt årligen utbildats i resp. län:

Stockholms län 9 st. (det antal som över huvud taget utbildats i detta län), Uppsala 5 st., Södermanlands 9, Östergötlands 14, Malmöhus 6. Älvsborgs 5, Skaraborgs 20 (här komma hädanefter att utbildas högst 10 årligen). Örebro län 4 st.

Visserligen äro uppgifterna från ett par län höga, men det är ju tydligt, att det på grund av trädskötarnas dåliga ställning ständigt behövs nyrekrytering, vilket icke torde behöva förekomma, därest utbildningen blir god och deras ställning förbättrad.

En högre utbildningskurs för trädskötare.

Som på annat ställe framhållits, erhålla trädskötarna i Tyskland i regeln 10 veckors utbildning.

Det vore naturligtvis synnerligen önskvärt, om även våra trädskötare kunde få samma utbildning, men då det av många orsaker, särskilt de ekonomiska, ej låter sig göra, kan man dock tänka sig att en specialkurs vid t. ex. någon trädgårdsskola anordnades vart eller vartannat år för ett begränsat antal deltagare. Till en dylik kurs skulle endast särskilt intresserade och intelligenta trädskötare, som sålunda först genomgått den här föreslagna lägre kursen, få tillträde samt enskilda fruktdlare, som redan förut ha kunskap i fruktodling.

Denna kurs anse vi böra fastställas till 4 veckor, fördelade på tre perioder, nämligen:

- 12 dagars vinterkurs i februari eller mars,
- 6 dagars sommarkurs i juni,
- 6 dagars höstkurs i sept.—okt.

Vinterkursen.

a) Praktiskt arbete:

Beskärning av nyplanterade träd	1 dag
Beskärning av träd åren närmast efter planteringen.....	2 »
Beskärning av mera försigkomna träd	2 »
Gallring och renovering av äldre träd	1 »
Skötsel och beskärning av spaljéträd m. m.	2 »
Övningar med ympning, omförädling och föryngring av träd	2 »
Beredning av besprutningsvätskor och besprutningsövningar	1 »
Vinterbehandling av bärbuskar	1 »

Summa 12 dagar

b) Teoretiskt genomgås:

1. Fruktodlingens historia och ekonomi.....	2 timmar
2. Fruktträdgårdens läge och jordmån	1 »
3. Fruktträdgårdens planering och trädens plantering	1 »
4. Fruktträdens beskärning	3 »
5. Spaljéträdens vinterbeskärning m. m.	2 »
6. Jordens bearbetning och gödsling	4 »
7. I samband med gödslingen föreläsningar i växtfysiologi	4 »
8. Under- och mellankulturer i fruktodlingar	2 »
9. Åtgärder för försummade trädgårdars återställande	2 »
10. Ympning och omförädling	2 »
11. Fruktodling och lantbruk.....	1 »
12. Fruktträdens, bärbuskarnas och de viktigaste köksväxternas sjukdomar och skadeinsekter	8 »
13. Bekämpningsmedels tillagning	2 »
14. Bärödling.....	2 »

 Summa 36 timmar
Sommarkursen.

a) Praktiskt arbete:

Sommarbeskärning av yngre och äldre spaljéträd, pincering av fristående unga träd;
 besprutning och demonstration av skadeinsekter på fruktträd, bärbuskar och köksväxter;
 köksväxtodling; sammanlagt 6 dagar

b) Teoretiskt genomgås:

Ovannämnda arbeten under 10 timmar, repetition av vid vinterkursen genomgångna ämnen under ..... 4 timmar

Höstkursen.

a) Praktiskt arbete:

Skördetaxering, fruktens skördande, sortering och förpackning, äpplevinberedning, mos- och marmeladberedning samt torkning av frukt m. m. 6 dagar

b) Teoretiskt genomgås:

Sortkännedom, fruktens skördande, förpackning, förvaring, och försäljning, beredning av äpplevin, mos- och marmeladberedning och torkning..... cirka 6 timmar

---

Då de trädskötare, som fått sin slutliga utbildning vid denna högre kurs, böra få anses kompetenta att på egen hand leda arbeten i större och mindre fruktträdgårdar, torde det vara lämpligt, att de bli anställda som överträdskötare samt få befohgenhet att tjäna som assistenter åt trädgårdskonsulenterna.

Kontrollen över trädskötarna.

Nära sammanhängande med frågan om fruktträdsskötarnas utbildning är ock den om formerna för deras anställning samt möjligheten för hushållningssällskapen att genom trädgårdskonsulenter utöva kontroll över trädskötarnas arbete.

Det är en absolut nödvändighet, att trädskötare står under hushållningssällskapets kontroll och att konsulenten äger befogenhet att när som helst tillkalla trädskötare för att meddela honom nödiga instruktioner rörande hans arbete.

Med stöd av erfarenheter från vårt eget land och Tyskland vill styrelsen föreslå följande formulär till kontrakt mellan å ena sidan fruktodlareförening, å andra trädskötare att gälla för en tid av tre år:

Förslag till kontrakt.

Mellan trädskötare ..... och .....
fruktodlareförening är denna dag följande överenskommelse träffad.

§ 1.

Trädskötare ..... förbinder sig att deltaga i de kurser och repetitionsövningar vid ....., som äro av hushållningssällskapet bestämda för trädskötares utbildning. Till bestridande av med sin utbildning förenade kostnader, erhåller han av hushållningssällskapet en summa av kronor .....

§ 2.

På begäran och mot särskild betalning har trädskötaren att så långt det är honom möjligt hos föreningsmedlemmar utföra samtliga arbeten, som stå i samband med fruktträdens och bärbuskarnas vård. Därtill hör särskilt: Förberedelse för plantering, indelning och utstakning av planteringsområdet, grävning av trädgropar, anbringandet av störar, plantering, uppbindning, beskärning, gallring och putsning av trädkronorna, omympning, gödsling, besprutning mot skadeinsekter och svampsjukdomar etc.

På begäran måste han även vara behjälplig vid fruktens skördande, framför allt företaga taxering av skörden, lämna anvisning vid fruktens sortering och packning, fruktanvändning o. s. v.

§ 3.

Trädskötare skall själv göra föreningsmedlemmarna uppmärksamma på tiden, när ovannämnda arbeten lämpligast skola utföras, och göra sitt inflytande gällande till ett allsidigt bekämpande av fruktträdens fiender.

§ 4.

Vid starkt uppträdande av skadeinsekter och sjukdomar skall trädskötare där-om inlämna rapport till vederbörande trädgårdskonsulent.

§ 5.

Föreningen tillhandahåller nödiga arbetsredskap, vilka trädskötaren är skyldig att väl vårda och icke bortlåna eller använda hos icke medlemmar utan särskilt tillstånd av styrelsen. Trädskötare får icke förrätta arbete hos andra än sådana, som äro medlemmar av föreningen.

§ 6.

Bast, ympvax och förädlingskvistar skall trädskötaren till självkostnadspris ställa till medlemmars förfogande.

§ 7.

Som ersättning skall trädskötare av föreningsmedlem uppbära (reskostnad 3 klass järnväg) och en timpenning av Kr. ...., ifall logis och vivre bekostas av arbetsgivaren, eljest Kr. ...., ifall han själv får sörja för detsamma. Dessa kostnader betalar arbetsgivaren, icke föreningen.

Vid arbete, som icke pågår en hel dag, skall timpenning erläggas även för tid, som för trädskötaren åtgår för att förflytta sig till och från arbetsstället.

Omympning av träd kan också lämnas på ackord i stället för timavlöning. Trädskötaren erhåller i detta fall ... öre för varje fastvuxen ymp. Hälften av detta arvode utbetalas genast efter ympningen, resten först efter det man med säkerhet kan fastställa, att omympningen lyckats.

Bast, ympvax och förädlingskvistar anskaffar eller betalar i detta fall arbetsgivaren.

§ 8.

Trädskötaren är skyldig föra dagbok över sina arbeten i fruktträdgårdarna och att på begäran förelägga trädgårdskonsulenten samt föreningens styrelse densamma.

§ 9.

Trädskötare är skyldig att utan ersättning till trädgårdskonsulenten ingiva rapport rörande utsikterna för fruktskörd.

§ 10.

Föreningen har att så ofta tillfälle därtill bjudes, vid sammanträden och genom cirkulär till sina medlemmar, verka för att trädskötaren får så stor sysselsättning som möjligt.

§ 11.

Hushållningssällskapet äger rättighet att genom trädgårdskonsulent utöva kontroll över trädskötarens arbete. Trädskötare har att ovillkorligen rätta sig efter kontrollantens anvisningar rörande utförande av förekommande arbeten i fruktträdgårdarna.

§ 12.

Trädskötaren är skyldig att bevista föreskrivna repetitionsövningar. Därmed förenade kostnader omfattande resa, uppehälle samt ett dagtraktamente av Kr. .... erlägger föreningen.

§ 13.

Trädskötaren får ej innehava plantskola, ej heller idka fröförsäljning.

§ 14.

Detta kontrakt fortfar att gälla till ..... samt vidare intill utgången av det år, då detsamma före den 1 oktober uppsagts av endera parten.

§ 15.

Detta kontrakt är upprättat i tvenne exemplar, ett åt vardera parten.

..... den..... 19.....

.....
för föreningen

.....
trädskötare

Vad bör kunna åstadkommas genom bättre utbildning av trädskötarna?

Genom bättre utbildning och fastare anställning i föreningarna bör en trädskötare, som ju utan svårighet bör kunna ha hand om skötseln av ett par tusen träd, i avsevärd grad bidra till ökad inkomst av fruktodlingarna. *Rebholz*, München, meddelar, att genomsnittsavkastningen av ett fruktträd uppgår i Würtemberg enligt omkring år 1909 gjorda beräkningar till ungefär 3 mark, i Bayern blott till omkring hälften. Han säger vidare, att för Bayerns vidkommande denna inkomst bör genom bättre skötsel av fruktträden (genom välutbildade trädskötare) utan svårighet kunna fördubblas. Detta skulle för 1,000 träd betyda en ökning i de årliga inkomsterna av 3,000 mark. Dessa siffror synas mycket lågt beräknade, naturligtvis beroende därpå att i denna statistik även upptagits dels övergamlare träd, dels sådana, som ännu icke börjat bära.

Att man genom bättre skötsel av fruktträden bör kunna beräkna en motsvarande inkomstökning av fruktodlingen i Sverige, är alldeles visst och motiverar fullkomligt styrelsens förslag till bättre utbildning för trädskötarna och en bättre organisation av trädskötareinstitutionen.

En bättre utbildning av trädskötarna kräver dock givetvis, att deras ekonomiska ställning förbättras. Lönerna måste ställas så, att trädskötare stå över vanliga arbetare och daglönare. Därigenom skall deras anseende höjas och de förhindras att, i brist på lönande sysselsättning, söka sig mera lönande verksamhet.

Genom god utbildning bör en trädskötare förutom att han själv bättre kan utföra det honom anförtrödda arbetet även kunna intressera odlarna för skötseln av sina trädgårdar och för fruktens och övriga produkters rationella tillvaratagande. Han bör ock kunna lämna nödiga uppgifter till trädgårdskonsulenten rörande skördeutsikterna m. m.

Genom en för hela det fruktodlande Sverige fastställd enhetlig utbildning för trädskötare skulle utan tvivel även lämpligare personer än hittills låta utbilda sig härför.

Det är styrelsens övertygelse, att en utbildning för trädskötarna i föreslagen riktning skulle vara av allra största betydelse för fruktodlingens ekonomi. Genom god organisation och genom utdelning av premier till väl vitsordade trädskötare och genom spridning av böcker och tidskrifter m. m. skulle för framtiden det kunna uträttas, som man en gång vid trädskötareinstitutionens inrättande åsyftat.
